חינוך לחיים

פרשת וישלח

'ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית'

התורה מספרת שכאשר יעקב אבינו נפרד מעשיו, הוא הגיע למקום ושמו סוכות, ושם בנה לו בית. את המילים 'ויבן לו בית', מפרש התרגום יונתן בצורה מעניינת: 'ובנא ליה בי מדרשא'.

יונתן בן עוזיאל מגלה לנו מהו הבית שיעקב בנה. בית מדרש!!! לזה יעקב קורא בית, לא לבית הגשמי בו הוא התגורר. הבית העיקרי של היהודי הוא בית המדרש, המקום בו יונקים רוחניות וגדלים בתורה. הבית הפרטי אינו אלא 'חדר שינה', היכי תמצי לחיי העולם הזה המוכרחים על פי טבעינו. אמנם במושכל ראשון הדבר נראה לנו רחוק, הרי כל אחד מבין שקורת גג לו ולמשפחתו היא דבר בסיסי שאי אפשר בלעדיו. אך מוטלת עלינו החובה לזכור ולהבין, שבסופו של דבר, יש את העיקר ויש את הטפל.

כשנכנסים לביתם של צדיקים ועובדי ה' ניתן להרגיש בניקל בכל פינה ובכל זווית מהו העיקר ומהו הטפל, רואים בחוש כיצד כל הבית אינו אלא טפל לחלק עבודת ה' שבבית. ממה עושים את עיקר העסק אם בקנית רהיט חדש או שמא כשאחד הילדים גמר מסכת ונבחן בהצטיינות אז התעודת הצטיינות תלויה באופן בולט לתפארת.

מסופר שקרובת משפחה של המשגיח הרב דב יפה זצ"ל התארחה בביתו ובשעת האוכל בקשה לא לתת לה מרק, כי היא אינה אוהבת מרק. בשעת הסעודה המשגיח לא הגיב אך אח"כ ביחידות, בנועם ובעדינות הסביר לה 'אין אנו אוכלים מחמת שאנו אוהבים, אנו אוכלים משום שאנו זקוקים לכח לעבודת ה' ותו לא!!! ובעצם הדברים כתובים ברמח"ל פרק א' – 'כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה אלא בעבור מצבו בעולם הבא, אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא שהוא תכליתו'

אך יותר מזה נראה – המשנה באבות אומרת 'יהי ביתך בית ועד לחכמים' בפשטות הכוונה שעל האדם לראות כי ביתו יהיה הבית בו מתכנסים החכמים, אך המגיד מפלאצק זצ"ל הסביר בדיוק הפוך, שהמקום לו אתה קורא בית, יהיה המקום של חכמי התורה, דהינו בית המדרש, שתתייחס לבית החכמים כאל ביתך העיקרי. דהיינו שאנו צריכים להתייחס כמקום עיקרי בחיינו. שנבין שהבית הפרטי של כל אחד ואחד מאיתנו דבר ראשון הוא 'בית מדרש' אמצעי לעבוד את הבורא ולהתקרב אל אבינו שבשמים, ושאר הדברים שאנו עושים בבית הם טפלים לעיקר שהוא 'ויבן לו בית'.

איך עושים זאת??

התורה מספרת כי יעקב אבינו הקים מצבה בבית א-ל ואז 'ויסך עליה נסך' מה הכוונה? מסביר ר' שלום שבדרון ע"פ המדרש 'רבי פנחס בשם רבי אבא אמר כל אותן השנים שעשה יעקב אבינו בבית א-ל לא נמנע מלנסך, אמר רבי חנן, כל מי שהוא יודע כמה ניסוכים נסך יעקב אבינו בבית א-ל, יודע לחשב את מי טבריה' ומהו הנסכים? מביא את פירוש רבינו יונה 'המתפלל בדמע תפילתו נשמעת, שהרי שערי דמעה לא ננעלו, והדמעה היא כנגד ניסוך המים שהיו מנסכים על גבי המזבח'

הדברים מרעישים!!! בתפילות שהתפלל יעקב אבינו, הדמעות שהזיל, הן הניסוך שסך יעקב אבינו על המצבה שהקים, וכפי המדרש אין לדמעות הללו מספר כלל, ורק הקב"ה שיכול לספור את מי טבריה, יכול לספור את הדמעות!! יעקב אבינו היה בדרכו לבנות את כלל ישראל, וידע שרק ע"י תפילות ודמעות יוכל לבנות את בית ישראל!!

כמו הסיפור הידוע על מרן הרב מפוניבז' שבבואו לבנות בית שקומם את התורה מעפר והקים שם ושארית לעולם התורה שנחרב בשואה. שידע והבין מהו 'ויבן לו בית' ואיך מייסדים את בית התורה, מסופר שבמעמד אבן הפינה היה שרוי בהתרגשות עצומה והזיל דמעות חמות שנטפו על לחיין, על זקנו, ונשרו לקערת המלט. אז בהמשך האירוע שהחזו"א נשא דברים אמר 'אני יכול לומר רק דבר אחד, כשעושים הנחת אבן הפינה עם קידוש גדול של לחיים ומזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא, אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות – זה ודאי מצליח!!!

(אוצרותיהם אמלא)

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com